

Stavrenski dom

Ster. 155

V Ljubljani, 10. julija 1936

Leto 1.

Ob socialnih reformah Blumove vlade:

Socialisti nočejo zveze s komunizmom

Politični položaj na Francoskem je slejkoprej napet, ker so socialni zakoni sicer izglasovani, podjetniki pa, za katerimi stoji desnica, se z njimi nikakor ne morejo sprijazniti. Čeprav je namen desnice v glavnem v tem, da se zruši sedanja vlada ljudske fronte pa da se socialne reforme, naj bodo še tako pravične, sploh preprečijo oziroma razveljavijo, pa je treba priznati, da ima gospodarski preobrat, ki je nastal s tem, da so se delavcem znatno zvišale plače, vsaj v početku neugodne posledice tudi za srednjo industrijo in malo obrt, kar seveda desnici nujno dobro orožje v borbi, proti Blumovi vladi. Tako je bilo tudi v Ameriki, ko je začel svoje reforme Roosevelt. Menda je to izraz resnice, da v velekapitalističnem družabnem redu delne socialne reforme nimajo žaželjenega učinka, če niso v zvezi s temeljito preobnovo sedanjega gospodarskega sistema v celoti.

Blumove reforme so pa otežkovane tudi zaradi tega, ker komunisti kot zavezniki ljudske fronte očitno zasledujejo svoje namene, ki so v tem, da bi se nasprotstvo med podjetniki na eni in delavstvom oziroma vlado na drugi strani čedalje bolj poostri, tako da bi žela moskovska internacionala, ki gre za revolucijo, dočim so Blumovi socialisti slejkoprej za »legaino« socialno in gospodarsko preuredbo države. Štrajki namreč nočejo prenehati in je štrajkujočih delavcev še vedno 100.000 po vsej državi. Kar pa najbolj moti in zapoznjuje normalizacijo razmer, je to, da delavci ponekod zasedajo podjetja, kakor da bi se jih ho-

teli polastiti. Radi tega je prišlo v zadnjem času na več krajih do konfliktov, ki so jih desničarske organizacije izrabile v to, da so tudi one, ki si prisvajajo predpravo, da le one zastopajo pravo nacionalno Francijo, priredile kravale, naj jih je izzvala ta ali ona stranka. V senatu je zaradi tega imela vlada nekoliko neprijetno stališče, je pa vendarle zmagala, k čemur je pripomogla tudi izjava notranjega ministra Salengro, da bo vlada za sedbe tovarna preprečila. Vlada bo skušala to doseči s pomočjo strokovnih organizacij, ker je Blum slejkoprej proti temu, da bi se proti delavstvu rabila sila. So pa socialni demokrati čedalje bolj proti terorju komunistov, kar je prišlo do izraza tudi na kongresu stranke, ki se je nedavno vršil v Parizu.

Ti sklepi so jako zanimivi in poučni tudi za nas. Kongres socialistične stranke se je jako ostro izrazil zoper snovanje raznih protifašističnih in podobnih front in odborov mimo ljudske fronte. Socialistična stranka tudi ne razume ljudske fronte tako, da bi bila le-ta njej nadrejena. Kar se tiče komunistov, sodelujejo sedaj s socialisti v ljudski fronti, toda to nikakor ne sme privedi do tega, da bi komunisti smeli rušiti disciplino ali terorizirati socialno stranko. Če pristojna foruma obeh strank ne dosežeta soglasnosti v kakršnekoli vprašanju, bodisi glede načel bodisi glede taktike, ima vsaka stranka pravico, da ukrepi po svoje. Socialistična stranka ne more in ne bo sprejela komunističnega programa. Mogoče je samo sode-

lovanje za posebej določene cilje, o zedinjenju pa zaenkrat še ni govora, ker so načelne razlike v prav važnih točkah slejkoprej ostale.

Istočasno je kongres strokovne zveze angleških železničarjev v Londonu odklonil predlog nekega komuniste, naj bi se socialistična in komunistična strokovna zveza »spričo grozeče nevarnosti vojne in fašizma« med seboj stopili, s sledečo utemeljitvijo: »Politika angleškega delavskega gibanja je bila ustvarjena po lastnem mišljenju in lastnih izkušnjah in ne potrebuje zarotniškega značaja, ki ga ji skušajo dati komunisti. Njena moč je v odkritem in zakonitem prizadevanju za socialno reformo. Komunistem že dvajset let skuša, da bi si osvojil angleško delavsko gibanje ter ga s finančno pomočjo Moskve spreobrnul h komunizmu. Mi pa izjavljamo, da če angleška komunistična stranka s svojimi 7000 člani želi stopitev, potem naj se loči od tretje internacionale in spremeni svoj program po demokratičnih načelih. Potem bo lahko igrala isto vlogo kakor druge manjše socialistične stranke v Angliji, ki so dobile zavetje v angleški delavski stranki.« Kongres je tudi odklonil predlog, naj bi se vršila skupna konferenca obeh strank.

Kakor vidimo, se upanje Moskve, da bi sprava pod svoj klobuk vse delavske stranke v Evropi, nikakor ne bo izpolnilo, ker celo socialna demokracija odklanja, da bi se vstopila v revolucionarni ideologiji boljševizma oziroma komunistične stranke.

Kralj Boris skozi Ljubljano

Ljubljana, 10. julija. Z današnjim dopoldanskim orient-ekspresom je potoval skozi Ljubljano bolgarski kralj Boris. S svojim spremstvom potuje v Francijo.

Kontrola nad uvozom v Italijo

Belgrad, 10. julija. Po poročilu, ki ga je prejelo ministrstvo za trgovino in industrijo, so začele italijanske carinske oblasti s 1. junijem t. l. izvajati nov uvozni režim v Italijo. Ta razlikuje med državami, ki uvažajo v Italijo in jih deli v sankcionistične in nesankcionistične države. Za uvoz iz nesankcionističnih držav bodo izdajala dovoljenja carinske oblasti same. Za uvoz iz sankcionističnih držav pa je potrebno ministrsko dovoljenje.

Turčija ukinila sankcije

Ankara, 10. julija. Turška vlada je sklenila, da se 15. julija ustavi sankcije proti Italiji.

Francija ukinila sankcije

Pariz, 10. julija. o. Francoska vlada je včeraj po svojih poslanikih obvestila vladi v Londonu in v Rimu, da je ukinila sankcije proti Italiji. Obema vladama je poslala svojo noto. V noti Angliji je dodala tudi to, da smatra z ukinjenjem sankcij za ukinjene tudi vse dogovore z Anglijo, ki so se nanašali na sankcije in medsebojno pomoč proti napadcu iz § 3. toč. 16.

Francoska vlada poziva delavce k miru

Pariz, 10. julija. Snoči je socialistična organizacija za Pariz priredila shod, katerega se je udeležilo 20.000 oseb. Minister brez portfelja Paul Faure je pozval delavstvo, da naj podpre vlado, da naj ne izjavi stavk in da naj ima zaupanje v vlado, ki to zaupanje tudi zasluži. Na ta način vlada ne bo prisiljena, da bi rabila silo.

Po njegovem govoru je začel liti dež in shod se je moral raziti, ne da bi mogel govoriti notranji minister Salengro. Shod se je zaključil s petjem internacionala.

Gospodarska konferenca na Bledu

Bled, 10. julija.

Danes dopoldne je tukaj pričela zasedati gospodarska konferenca držav — članic Balkanskega sporazuma. Tekom večerajšnjega in predvečerajšnjega dne so prispevale delegacije vseh sodelujočih držav in sicer Turčije, Romunije, Grčije in Jugoslavije. Romunsko delegacijo vodi šef odseka v ministrstvu za železnice Tabakovici, grško delegacijo vodi bivši minister Harytakis, turško pa ravnatelj v zunanjem ministrstvu Halid Hazni. Vsaka delegacija šteje po 10 članov, le romunska jil ima štiri. Jugoslavo zastopajo na tej konferenci: načelnik Gospodarskega odseka, dr. Predić, pomočnik generalnega ravnatelja državnih železnic dr. Cugmus, Penović, svetnik zun. ministrstva Nikodije Jovanović, šef odseka za komunizem Grgešević, dr. Todorović, uradnika trgovinskega ministrstva Bona in Tomić, ravnatelj »Putnikar«, Brokuš načelnik carinskega oddelka v zun. ministrstvu Radulović.

Konferenco je danes popoldne otvoril s posebnim nagovorom predsednika vlade in zun. minister dr. Milan Stojadinović, ki je danes dopoldne z vlakom ob 9.31 potoval skozi Ljubljano na Bled.

Otvoritev konference se je zaradi zakasnitve belogradskega brzovlaka, s katerim je prispel predsednik vlade g. dr. Stojadinović, znatno zavlekla.

V balonu zmrznili

Praga, 10. julija. AA. ČTK poroča: V Prostějovu na Moravskem se je dvignil vojaški balon 6 km visoko. V tej višini ga je zagrabil vihar in nevihta. Začela je padati toča in od mraza so pilotom začele zmrzovati roke. Ko je balon padel na tla, so bili vsi štirje letalci težko ranjeni, roke pa so jim zmrznile. Med ranjenimi je tudi en častnik.

Nova tarifa za pisma

Belgrad, 10. julija. AA. Z odlokom poštne ministra od 4. julija 1936 je izpremenjena poštna tarifa za tužno takole:

1. Pristojbina na navadna pisma v tujino do 20 gr teže znaša 4 Din, za vsakih nadaljnjih 20 gr nad to težo še po 2 Din;
2. Pristojbina za navadne dopisnice v tujino je 2 Din;
3. Ekvivalent za plačilo paketnih pristobin v prometu s tujino znaša 15 Din za 1 zl. frank.

Izpremembe po točki 1 in 2 ne veljajo za pisma in dopisnice v Italijo, Češkoslovaško, Grčijo, in Turčijo, sedanje pristojbine za pisma in dopisnice v te dežele ostanejo neizpremenjene. Sklep o navedenih izpremembah stopi v veljavo 1. avgusta t. l.

Drobne

Bruxelles, 10. julija. AA. Ministrski predsednik, Van Zeeland je imel pred senatom govor o zunanji politiki. Osebnost je poudarjal, da obstoje bližnje temne nevarnosti, ki so tako velike, da ni bil v skrbih samo Bruxelles, ampak tudi Zeneva. V Zenevi prevladuje vtis, da se vojna približuje z gigantskimi koraki. Toda še je možnost, da se katastrofa prepreči. Belgija bo v zvezi z drugimi državami, ki jim je na tem ležeče, storila vsa, da se nevarnost odstrani. Ob koncu je Van Zeeland izjavil, da bo vlada nadaljevala svojo dosedanje politiko, ki sloni na paktu DN.

Angleška mornarica zapušča Sredozemlje

London, 10. julija. Angleška admiraliteta je končno javno včeraj izdala odlok, naj se vse vojne ladje, ki so bile v Sredozemlje poslane kot ojačenje ob dnevi napetosti med Italijo in Anglijo, povrnejo v svoje baze. Ladje se bodo postopoma vračale. Prve bodo odhajale iz Gibraltarja, in sicer križarke: Nelson, Rodney, 7000 tonske križarke Orion, Leander, Neptune, nosilec avijonov Furious, dalje druga eskadra 2000 tonskih rušilcev Kempenfelt, Comet, Crescent, Crusader, Cygnet, Westsex, Viceroy, Vega, Valorous, 6500 tonskih rušilcev, in sicer Faulenor, Fearless, Fortune, Forester, Foxhound, Firedrake, Foresight in Fury, dalje druga podmorniška eskadra z Titanijs, Seawolfom, Snapperjem, Stormeonom, Sworthisem, Oberonom, L 26, L 23, L 27. V zapadno indijsko mornarico se bosta vrnila dve križarki, in sicer Exeter in 8400 tonski Ajax. V kitajske baze pa se bodo vrnila naslednje enote, ki so se sedaj nahajale v vzhodnem delu Sredozemskega morja: Berwick z 10.000 tonami, minonosce Adventure z 8000 tonami, ki obadva spadata petemu eskadronu tihomorske mornarice. Prav tja se bo vrnilo tudi 15 rušilcev, ki se sedaj nahajajo v Adenu, s podmornicami Osiris, Oswald Pandora, Proteus, ki vse pripadajo četrti mornarici. V avstralske baze pa se bosta vrnila dve 7000 tonski križarki Sydney in Avstralia, 7000 tonska križarka New Zealand pa se bo vrnila v Novo Zelandijo.

Ta odlok angleške admiralitete sicer ni iznenadil svetovne javnosti, ker ga je bilo že dalje časa pričakovati, temveč lahko rečemo, da je prinesel mnogo pomirjenja v Sredozemsko morje. Prvi, ki so pozdravili ta angleški korak, so bili Francozi. Po njihovem mnenju bo sedaj mnogo

lažje Italijo pritegniti k reševanju perečih evropskih vprašanj, čemur se je Italija izogibala, izgovarjajoč se na navzočnost angleške mornarice pred njenimi durmi.

Angleški politični krogi pa tolmačijo ta odlok z novim položajem, ki je nastal v Evropi z abstinenco od vseh konferenc, tako v Ženevi, kakor v Montreuxu in zaradi Nemčije, ki je z brutalno kretnjo v vprašanju Gdanskega strašno razburila Angleža. Splošno prevladuje prepričanje, da bodo ladje, ki se iz Sredozemskega morja vračajo v angleška domača oporišča, le malo časa ostale doma. Anglija z vsi resnostjo gleda na problem Gdanska in hoče imeti svojo mornarico sedaj pripravljeno za to važnejšo zadevo. Francozi so seveda veseli tega spoznanja Anglije in tudi v njih prevladuje mnenje, da je Anglija sedaj prvič po vojni prišla do prepričanja, da postaja nemška politika in ekspanzivnost vse preveč nevarna za evropski mir in evropsko ravnotežje. Večina ladij bi po sedanjem stanju imela odpluti v kratkem času v Severno morje, da na ta način zavaruje mirno ozračje pri reševanju gdanskega spora. Drugi vzrok in razlog, zaradi katerega so bile ladje odpoklicane iz Sredozemskega morja, pa komentirajo politični krogi tako, da bi se Anglija rada znebila odgovornosti v primeru, da zaradi navzočnosti angleške mornarice v Sredozemskem morju Italija dokončno odkloni sodelovanje na konferenci v Montreuxu, dalje na lokalni konferenci v Bruslju in nazadnje tudi pri razpravah Društva narodov. Kakor znano, je Italija do sedaj utemeljevala svojo abstinenco s tem, da Anglija še ničesar ni storila za dejansko pomirjenje, ker ni hotela odpoklicati sredozemske mornarice.

Konferenca o Dardanelah:

Nezdružljivi stališči Rusije in Anglije

Ženeva, 10. julija. o. Poročilo o prekinitvi dardanelske konference je napravilo v Ženevi in v vseh mednarodnih krogih v Londonu in v Parizu veliko senzacijo. Razprava, ki se je včeraj začela v Montreuxu, je segla čez okvir konference in obdelovala bistvena vprašanja mednarodnega življenja, in sicer na eni strani vprašanje Briand-Kelloggovega pakta, ki obsoja vojno, in po drugi strani pakt Društva narodov. Razprava je bila v zvezi s čl. 16 angleškega protipredloga, ki govori o vlogi Rusije, če bi bila Rusija nevtralna.

Tekom včerajšnjega dne je Litvinov sporočil konferenci, da je moskovsko vlado besedilo angleškega protipredloga močno razočaralo in da je zato sklenila, odpoklicati sovjetsko delegacijo s konference.

Litvinov pa je proti sklepom moskovske vlade na prošnjo Tituleca in Tefvik Ruždi Arasa vendarle nadaljeval pogajanja s prizadetimi delegacijami.

Angleški delegat lord Stanley je nato predložil konferenci besedilo dveh odstavkov angleškega protipredloga. Prvi odstavek čl. 16 tega predloga dovoljuje Turčiji v primeru nevtralnosti, da zapre morske ožine za države v vojni, če bi smatrala, da bi prehod vojnih ladij ogrožal turške interese.

Drugi odstavek tega člena pa nalaga Turčiji dolžnost, da zapre morske ožine za vse države, ki so v vojni, tudi če bi te države ne ležale ob obalah Crnega morja.

Iz tako sestavljenega besedila čl. 16 je razvidno, da varuje v celoti koristi Turčije, ki se je samo zaradi tega držala pri sporu med Veliko Britanijo in Rusijo ob strani. Ta predlog ne dovo-

ljuje Rusiji nobene koncesije. Litvinov je nato predlagal, naj se zapre morske ožine, tudi če bi Turčija bila nevtralna, toda le v primeru, če bi se pri tem izvedel pakt Društva narodov. Iz tega je nastal spor dveh stališč. Angleško stališče se opira na predvojno pravo, ki daje državam v vojni enake pravice. Sovjetsko stališče pa se sklicuje na novo, povojno pravo Društva narodov.

Zastoj

Montreux, 10. julija. AA. DNB. Na včerajšnji popoldanski seji se je govorilo o obvezah, ki so jih države vzele nase s paktom DN in zaradi katerih je že včeraj poudaril Litvinov, da v bodoči vojni ne bo napadalcev in nevtralnih, ampak samo napadalcev in napadenih. Ker debata ni dovedla do nobenega kompromisa, je bila razprava o členu 23 odložena na kasnejši čas, da bi delegacije mogle dobiti nova navodila od svojih vlad. Prihodnja seja še ni določena, najbrž pa se bo vršila šele v ponedeljek.

Montreux, 10. julija. o. Opazovalci v Montreuxu navajajo kot razloge, zakaj je prišlo do križanja ruskega in angleškega stališča in zaradi tega do zastoja v pogajanjih, naslednje točke:

1. Rusko zahtevo, da se preprovo prehod skozi Dardanele tudi vojnim ladjam najmanjše tonaže (mišljene so križarke nemškega tipa).
2. Rusija zahteva za sebe popolno svobodo brez omejitvev za prehod svojih vojnih ladij v Sredozemlje.
3. Rusija hoče hermetično zapreti Dardanele za vse vojne ladje in za vse tipe, razn za ladje

Abesinci rušijo

Rim, 10. julija. o. Včeraj so neregularne abesinske čete nenadno napadle železniški prog med Addis Abebo in Džibuti, in sicer pri postaji Akaki Mojo. Tam so razdrli precej nadalje železniško prog, potem pa so hoteli napasti še dva veka, ki sta bila natoovorjena z živili za italijansko vojsko v Addis Abebi. V ta namen so prežezali tudi vse brzojavne zveze. Še preden pa so mogli napasti vlaka, so jih italijanske čete pregnale in nato za silo popravile prog.

Pariz, 10. julija. o. Iz Džibutija je prišlo poročilo o napadu Abesincev na prog Addis Abeba—Džibuti. Poročilo izpolnjuje gornjo vest in pravi, da so Abesinci vrh vsega razstrelili tudi neki železniški most preko hudournika, in sicer 80 km daleč od Addis Abebe. Vlak, ki je odhajal iz Diredaue, ni mogel nadaljevati poti, ker so bile telefonske zveze pretrgane. Strojevodja je vlak zapeljal nazaj in se je za napad zvedelo šele takrat, ko je ta vlak zopet privozil nazaj v odhodno postajo. Šele potem so italijanske vojaške oblasti poslele močne čete na kraj razdeljanja, ojačile pa so tudi vse straže ob prog, da za bodoče preprečijo take napade, ker je ta železniška prog v času deževja edina prometna pot. Za avtomobilski promet so ceste ob deževju še vedno težko uporabljive.

Neguš na propagandi

London, 10. julija. Cesar Haile Selasi bo s svojo hčerko to poletje prepotoval vsa ameriška kopališča v svrhu propagande za Abesinijo. Neka ameriško-angleška filmska skupina je izjavila, da bo financirala to potovanje in je odredila še vsoto 10.000 funtov šterlingov.

London, 10. julija. AA. Neguš je sprejel vabilo in bo v petek predaval v nekem gledališču o Abesiniji v amharskem jeziku. Prevajal bo v angleščino njegov poslanik v Londonu dr. Martin. Nekateri krogi poudarjajo, da to negušovo postopanje ni v skladu z dostojanstvom kakega vladarja.

Poljska bdi nad Gdanskom

Gdansk, 10. julija. Pat poroča, da je poljski glavni komisar v Gdansk Pape danes obiskal predsednika senata Greiserja in mu med razgovorom sporočil sklep poljske vlade, da ne dovoli nobene enostranske izpremembe gdanskega statuta. Pape je obenem izjavil, da bo poljska vlada odklonila vsak ukrep, ki bi oviral redno poljsko trgovino čez gdansko pristanišče.

Berlin, 10. julija. Zunanji minister baron v. Neurath je sprejel poljskega poslanika Lipskega. Mislijo, da so na tem sestanku govorili o incidentu, ki ga je povzročila nemška križarka »Leipzig« v Gdansk.

Berlin, 10. julija. AA. Havas: Po vesteh iz dobrega vira je kancler Hitler nujno poklical zunanjega ministra von Neuratha v Berchtesgaden. Govori, se, da je možno, da je Hitler spremenil nena doma svoje stališče in da hoče dati odgovor na angleško vprašalno polo.

Belgrad, 9. julija. m. Iz Loznice poročajo, da bosta v nedeljo 12. julija gostovala v znanem zdravilišču Koviljaca umetnica Anica Mitrovičeva, pravkinja zagrebške opere, in Josip Rijavec, član belgrajske opere.

onih držav, ki so z Rusijo vezane po posebnih pogodbah.

4. Rusija tudi zahteva popolno prostost morske ceste v vsakem primeru, da ojačuje v primeru potrebe države Balkanskega sporazuma in za ojačenje francosko-sovjetske pogodbe.

Ta poslednja točka, katero stavlja v program Sovjetska Rusija, uživa vso podporo francoske delegacije. Prav ta točka je pa najbolj občutljivo mesto in prav njo najhujše zadeva nasprotujoče stališče Anglije.

Nad 141.000 m² barjanske zemlje za 47.800 Din

Ljubljana, 10. julija.

Pred dobrimi sto leti so se prvi kolonisti naselili na barjanski svet v Crni vasi in okoli barjanske šole. Postavili so si sprva skromna domovanja, borili pa so se morali ne samo proti vodi, marveč so posvetili svoje največje napore kultiviranju močvirnatih in šotnate zemlje. Po dobrih sto letih, so se sedaj pokazali lepi uspehi umnega obdelovanja. Potomci prvih naseljenikov uživajo sadove, kar je pokazala tudi nedeljska razstava podružnice Sadržarskega in vrtnarskega društva, ki je bila razvrščena v prtiličnih prostorih šole.

Je pa na Barju še prav mnogo popolnoma neobdelanega sveta, ki se zlasti razteza od Črne vasi proti Tomišlju. Daleč na široko prepleta močvirno ravan le nekoristna preslica, ki je v prastari davni tvorila veličanske gozdove, kakor praprot, a je sedaj nizka razstlina. Tudi preslica je ono drevo, ki je okamenelo in se je iz nje napravil premoč. Tamošnji svet je malovreden. Treba bo pač pridnih rok, da ga obdelajo in store plodovitega. So pa tudi travniki, ki ne donesajo dobre krme in so dostikrat poplavljeni. Letos so bili naši Barjani pač obvarovani doslej hujših poplavl, ki jim druga leta spomlad ali jeseni uničijo vse posevke, odnosno pridelke.

Na Barju imajo Koslerji obširen kompleks sveta, tudi ob Izanski cesti levo gospodarsko poslopje s pristavo. Njih veleposestvo se razteza daleč naokrog tja do Tomišlja in tja do Germeza. Mnogo zemlje so vzeli barjanski kmetje v najem, ostalo zemljo pa so gospodarji sami obdelovali. Pred leti so celo poskusili, da bi njive orali s

traktorjem, a se je pogreznil v močvirnato zemljo, tako da je štel le majhen del ven. Niso ga mogli spraviti ven. Traktor leži tam pokopan.

Kakor druga veleposestva, je prišlo tudi veleposestvo gg. Koslerjev pod agrarno reformo. Ze prejšnje mesece so bili v zemljiški knjigi izvršeni zadnji akti, s katerimi je bila končoveljavno priznana ob barjanskih kmetov obdelovana zemlja v njih izključno last proti neznatni odškodnini. Meseca junija je okrajno sodišče v Ljubljani izvršilo v zemljiški knjigi prenos lastninske pravice na agrarne interese glede parcel, ki so bile last veleposestnika v Ortenku pri Ribnici, Oskaria Koslerja in ki večidel spadajo pod k. o. Tomišelj. V smislu zakona o likvidaciji agrarne reforme je bil 26 agrarnim interesom priznan ogromen kompleks v izmeri 141.747 kv. m proti malenkostni odškodnini 47.812 Din. Odškodninska cena za m² je bila prav nizka. Tako je dobil neki interesent za 656 Din kar 4967 m² zemlje, jasno, da ne najrodovitnejše. Drugi je plačal za 6867 m² 6098 Din. Nekateri so plačali okoli 0,90 Din za m² zemlje, ki se je nahajala pač na ugodnejših mestih. Nekdo je plačal za 15.278 m² le 4247 Din. Obdelani svet na Barju je običajno po 5 Din m², le tuintam po 10 Din. Agrarni interesi so se v pogodbah obvezali, da plačajo njim določeno odškodnino v obrokih in so dali na račun manjše zneske. Nekateri pa so kupnino takoj plačali. V splošnem se smatra, da je agrarna reforma Koslerjevga veleposestva na Barju v glavnem izvedena. Koslerji so si drugače pridobili mnogo zasluga za kultivacijo Barja in so tudi podpirali prvo naše šolstvo na Barju s knjigami in denarnimi prispevki.

Maline na ljubljanskem trgu

Ljubljana, 10. julija.

Zlahten sad naših gozdov so maline, lepe in rdeče, elaste po barvi in po okusu. Dajejo dragocen sok, ki je zelo okusna in prijetna pijača, gospodinjam služi za mezo, otrokom in tudi odraslim pa so že kar kame v poslastico. Sladke so tako, da ni potrebno niti posuti jih s sladkorno siro. Toda kdor jih uživa, navadno niti ne pomisli, koliko truda je bilo z njimi združenega.

Na trgu so nam ženske, ki so prinesle maline v Ljubljano, pripovedovale naslednje:

»Letos je elaba z malinami. Nепrestano gre dež in rja je mnogo škodovala. Sadež je obrodil zelo elabo ter ga nabiramo zato le s težavo. Naši kraji imajo ob ugodnih letinah v tem času še kar dober zaslužek z nabiranjem malin, toda letos bo tega zaslužka malo. Saj veste, da se moramo na kmetih boriti za vsak dinar. Družine, ki imajo več otrok, seveda naberejo več malin, zato pa tudi več potrebujejo. Pa vse bi bilo dobro, zakaj pridni ljudje smo kljub slabi letini nabrali toliko malin,

kolikor jih Ljubljana potrebuje. Toda preden postavimo maline na ljubljanski trg, imamo že stroške. Me smo iz Dobrega polja. Samo do postaje imamo mnogo hoda, nekatere manj, druge pa več, tudi po dobro uro. Seveda moramo plačati železnico — kmeti ljudje nimamo nobenega popusta pri vožnji — v Ljubljani moramo plačati tramvaj, mitnico in tržnino. Saj nihče ne bo vendar zahteval od nas, da bi morale iz dol. kolodvoru nositi to težko breme peš na trg, da bi prihranile stroške za tramvaj. Na trgu pa prodajamo maline tako, kakor pač moremo. Po 3—4 Din liter, ali 4—5 Din kilo. Računamo, da nas stanje stroški 35 Din preden postavimo dva škafa s kaksnimi 40 kg na trg in potem pa seveda čakamo, kdaj maline prodamo. Moramo pa prodati vse, preden se moramo vrniti tako, da imamo povrne stroške in da nam ostane nekaj čistega, tako da eta plačana trud z zbiranjem malin in pa dolga pot v Ljubljano. Maline so sladke, toda delo z njim je grenko. Gospod kupite vsaj eno kilo!«

Strašna vročina v Ameriki

Konec junija je zavladala v Severni Ameriki silna vročina, ki traja neizprosno naprej. Toploter kaže stalno kar preko 40 stopinj C, po nekaterih, bolj izpostavljenih krajih pa gre ta številka tudi preko 50 stopinj. Kakor kažejo napovedi, bo ta pasja vročina trajala gotovo še deli časa. Po vsej Severni Ameriki, posebno v krajih, ki so bolj oddaljeni od morja, vlada zaradi te vročine tudi silna suša. Pojavljajo se pa v zvezi s tem tudi razne bolezni, ki so zahtevale na stolne žrtev. Močni solnični žarki so ponekod zažgali docela posušeno rastlinstvo in s tem povzročili požare ogromnega obsega. Poleg gasilcev in prizadetega prebivalstva je moralo nastopiti pri gašenju velikih požarov tudi vojaštvo. Nastala je pa obenem silna lakota, ker je uničen ves poljski pridelek. Reševalna služba se trudi na vse moguče načine, da omeji število žrtev teh nenavadnih vremenskih nezd. Težko je dosedaj govoriti o škodi, ki jo je prizadejala ta ameriška suša, ker se bo morda še podvojila. Dosedaj pa se lahko reče, da znaša že nekaj sto milijonov dolarjev. Posebno občutijo to vročino tudi mesta, kjer se asfaltna ceste naravnost tope na soncu.

Poleg te nezdote se ji je pa pridružila še druga, ki je sicer v Ameriki precej pogosta, vsaj v zadnjih letih. To so ogromni roji kobilic, ki so sedaj uničili še to, kar bi morebiti le še ostalo pred žgočim solncem. Ker so po nekaterih krajih

uničeni vsi pridelki, je seveda cena tem precej narasla. Glavna pridelka pa sta koruza in pšenica, od katerih tamkajšnje vsaj nemesto ljudstvo po veliki večini živi.

Newyork, 10. julija. Toplotni val, kakršnega že dolgo ne pomnijo, je prihitel malone čez dve tretjine ozemlja USA. V Newyorku se je dvignila temperatura na 42 stopinj Celzija v senci. Trpljenje prebivalstva, zlasti v srednjem zapadu, je nepopisno. Pripeka je tamkaj povzročila smrt 152 oseb. Cesar pa sonce ni moglo uničiti, so uničili sedaj še milijoni kobilic. Čikaška borza je bila zadnje dni kakor v mrzlici. Merik koruze in pšenice je poskočil v zadnjih dneh v ceni za 20 centov.

Newyork, 10. julija. Število oseb, ki so v srednjem zapadu umrle od sončarice, znaša 60. Vročina traja še dalje. Po ulicah in cestah se topi asfalt. Strela neprestano zažiga hiše. Živina in zveri umirajo od gladi in žeje.

Newyork, 10. julija. Reuter poroča: Dosedanje število smrtnih žrtev strašne vročine se je dvignilo na 143. V severni Dakoti znaša temperatura 45 stopinj Celzija. V Kansasu se je pojavilo neizmerno število kobilic, ki delajo ogromno škodo po poljih. Širijo se gozdni požari, ki so taki, da se jih za zadnjih pet let nikdo ne spominja. Menijo, da je suša v Dakoti uničila 90% poljedelstva.

smernice za delo v bodočem letu.

Našim železničarjem, ki vršijo izmed državnih uslužbencev eno najodgovornejših in napornejših služb, želimo nadaljnjih uspehov pri njih težkem delu.

Prepričani smo, da bo naše občinstvo kot dosedaj vedno v čim večjem številu pohitelo jutri, v soboto ob 8. uri na glavni kolodvor k sprejemu naših železničarjev.

Po vročini padec temperature in dež

Dobrih šest dni je vladala nad Ljubljano in okolico huda vročina, ki je 7. t. m. dosegla višek, namreč 31,5 stopinj C nad ničlo. Od sobote naprej se je temperatura dnevno stopnjevala, a po 7. t. m. je začela padati tako, da je večer dosegla 28,6 stopinj nad ničlo, kar je bil približno mesečni maksimum v juniju. Ze večerj popoldne se je začelo oblačiti. Mnogi kopalci so odložili svoje kopalne načrte na Gorenjsko in na Posavje, drugi pa so hileli s prostih kopališč domov. Tam za Kramom je večerj popoldne silno grmelo in treskalo. Opazovalci je lahko videl, kako se tam pade gosti, črni oblaki. Oblaki pa so se nad Ljubljano razpršili hja proti severovzhodu. Okoli 23. je začelo med silnim grmenjem pomegoma in prav pohlavno dežiti. Lahen naliiv je trajal dobri 2 uri. »Po silnem grmenju malo dežja,« kajti mnogi so s strahom čakali kakke hujše nevihte nad Ljubljano. Toda izkušeni vremernari vedo, da se katastrofalne nevihte običajno ponavljajo ob popoldenskih urah po silni soperi, ponoči pa so nevihte prava izjema. Meteorološki zavod je davi zaznamoval, da je ponoči v 2 urah padlo 5,6 mm dežja. Dež je bil zlasti vrtnarjem in zelenjadarjem prav dobrodošel, kajti zemlja je bila tega dne po 6 vročih dneh potrebna.

Prebivalstvu Ljubljane

Podpisana oblastna uprava združenja Jugosl. železničarjev in brodarjev prosi prebivalstvo mesta Ljubljane, da ob priliki kongresnih dni, t. j. jutri v soboto in pojutrišnjem v nedeljo razobesi s svojih hiš državne zastave. Oblastna uprava UJZB.

Strel med naliivom

Ljubljana, 10. julija.

Trgovska zastopnica Justina Lukek iz Most, Tovarniška 27, ima zelo težak poklic. Je namreč trgovska zastopnica ter ponuja po vaseh okoli Ljubljane svoje blago. Sinoči se je utrujena vračala skozi Fužine domov. Med potjo jo je ujel hud naliiv in Lukekova se je zatekla pod najbližjo kap, to je pod streho gostilne Janeza Gruma na Studencu. Gostilničar Janez Grum pa ima slabe izkušnje z nočnimi obiskovalci ter je domneval, da se krog njegove hiše zopet potika kakšen vlomilec. Vzel je puško ter ustrelil v temno postavbo pred svojo hišo. Lukekova se je med bolečinami začela zvijati ter ubopno klicati na pomoč. Strel jo je zadel v trebuh. Ko je gostilničar videl, da je ustrelil žensko, ki gotovo ni imela slabega namena, je takoj dal poklicati reševalni avto iz Ljubljane, ki je Lukekovo prepeljal v bolnišnico. Rana je bila na videz smrtno nevarna, toda zdravniki v bolnišnici so se zelo potrudili ter Lukekovo takoj operirali. Upati je, da bo v kratkem času Lukekova že odpuščena iz bolnišnice.

Hud pretep v Šiški

Ljubljana, 10. julija.

Ponoči so morali reševalci v Šiško, kamor jih je poklicala policijska stražnica. Tam so se stekli neki brezposelni in v pretepu je obležal 35-letni brezposelni elektrimonter Ivan Mlakar, pristojen v Cerklje, s hudimi poškodbami na glavi. Njegov tovariš ga je namreč takoj z nožem zdelal, da je dobil Mlakar nevarne poškodbe. V bolnišnici se zdravniki trudijo, da bi mu rešili življenje.

Kolesarka v otroka

Ljubljana 10. julija.

Danes dopoldne je prišlo na Fužinah pri Ljubljani do hujše nesreče. Na cesti se je igral 5-letni deček Emil Marolt iz Fužin, sin delavca v Vevški papirnici. Bil je ravno na mostu, ko je po cesti privozila neka domača kolesarka. Otroek se je hotel umakniti kolesarki, skočil pa je tako nerodno čez cesto, da ga je kolesarka podrla. Otroek si je pri padcu zdobil desno koleno, tako da bo najbrž ostel brom. Poklicni reševalci iz Ljubljane so otroka prepeljali v bolnišnico.

Cene pšenici

Belgrad, 10. julija. AA. Po nocojšnji seji ministrskega sveta je kmetijski minister Svetozar Stanković dal tole pojasnilo:

Cene letošnje pšenice bodo iste kakor lansko leto. To pomeni, da bo znašala povprečna cena najboljšie potiske pšenice 126 in da se bo dvigala postopno do 140 Din za 100 kg. V ostalih krajih, odkoder izvažajo pšenico, bo cena v razmerju z večjimi prevoznimi stroški in zaradi slabše kvalitete nekoliko nižja.

Pooblašena družba za izvoz deželnih pridelkov bo v kratkem objavila cenik za vse kraje, iz katerih pšenico izvažajo.

Glede na letošnji dobri pridelek pšenice so naši prebivalci lahko s temi cenami zadovoljni, ker je letošnja cena enaka lanskeletni, ko so pri določitvi cene pričakovali mnogo manjši pridelek.

Poleg tega se bo uvedla letos važna novost, namreč ta, da se bodo izdali ukrepi, ki naj zaščiti pridelovalca pred morebitnim hudim izkoriščenjem, kar bo imelo za posledico, da bodo dobili večje cene, kakor prej. Določena bo namreč cena, pod katero se ne bo smelo iti in odkupiti pšenico od pridelovalcev.

Kmetijski minister je dobil pooblastilo, da v soglasju z ministrom za trgovino in industrijo predloži ministrskemu svetu čimprej uredbu, ki bo urejala odkup pšenice.

Zaradi teh ukrepov bodo pridelovalci pšenice letos na boljšem, deloma zaradi večjega pridelka, deloma pa zato, ker bodo cene višje, kakor so bile doslej v enakih okoliščinah.

Posredovanja poslancev JRZ

Belgrad, 8. julija m. Slovenski poslanci, ki se mudijo tukaj, so tokom včerajšnjega in današnjega dne posredovali v posameznih ministrstvih za potrebe svojih krajev. Tako je poslanec JRZ dr. F. Šemrov posredoval v socialnem ministrtvu na prošnjo Higienškega zavoda v Ljubljani za podelitev polmilijonskega kredita za potrebe zdravstvenih domov v Sloveniji. Socialni minister je akt Higienškega zavoda že ugodno rešil ter čaka sedaj samo še odobritve finančnega ministra. Dr. F. Šemrov je posredoval tudi v ostalih ministrstvih za potrebe svojega krajskega okraja, enako pa tudi za potrebe logaškega in radovljskega okraja. Poslanec dr. France Klar, ki je član ožjega odbora JRZ, je posredoval v finančnem ministrtvu radi tega, da bi ministrtvo nemudoma obvestilo carinarnice v Gornji Radgoni in Kotoribi za dovoljenje prevoza dovoljenjških pridelkov v murskosoboskem in doljlenjenskem okraju. Finančno ministrtvo je že sporočilo obema carinarnicama, kar bo brez dvoma zelo velike koristi v sedanjih težkih gospodarskih razmerah za tamkajšnje prebivalstvo, ker se bo na temelju teh dovoljenj spravilo med ljudi par stotisoč dinarjev. Dr. Klar je na merodajnem mestu dobil tudi zagotovilo, da se bo tudi za jesenske pridelke izdalo slično dovoljenje. Dlje je posredoval isti poslanec pri kmetijskem ministru Svetozarju Stankoviću, da bi se članom agrarne zajednice v Črenovcih kakor tudi vsem ostalim kolnistom v Prekmurju podelile podpore v isti višini, kakor so to dobili v smislu odredbe o kolonizacijskem fondu člani agrarne zajednice. V finančnem ministrtvu pa je dr. Klar posredoval glede otvoritve katastrske uprave v Dol. Lendavi ter dobil zagotovilo, da se bo ta uprava v najkrajšem času odprla.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 9. julija. m. Mostvo dunajskega Rapida bo gostovalo 22. in 23. t. m. zopet v Belgradu. Obe tekmi bosta ponoči.

Belgrad, 9. julija. m. Proti tukajšnjemu bivšem trgovcu Jakobu Zubuloviću je vložilo tožbo nad 700 trgovcev radi prevare.

Belgrad, 9. julija. m. Jugoslovanska šahovska zveza je razposlala vsem klubom načrt za XIII. nacionalni turnir za amatersko državno prvenstvo, ki bo v Zemunu od 2. do 30. avgusta. Za najboljšie šahiste je doaločenih osem nagrad. Tukajšnji šahovski krogi pričakujejo, da se bodo tega turnirja udeležili tudi najboljši igralci amaterji iz Ljubljane, Maribora in drugod.

Belgrad, 9. julija. m. Jugoslovanska nogometna zveza je na sinočnji seji upravnega odbora definitivno določila postavbo, ki bo v nedeljo nastopila v Belgradu proti bolgarskim izbranim igralcem. Mostvo je sestavljeno tako-le: Logar-Belošević, Mitrovič-Kovačević, Stevovič, Gjoiki-Glišović, Hitrec, Lešnik, Bojović, Kokotović. V rezervi so Urh, Lukič, Jazbinšek in Zečević. To mostvo je zelo močno, približno tako, kakor mostvo, ki bo igralo v Carigradu proti turskim izbranim igralcem. V tukajš-

Vtisi z obrtne gospodarske razstave v Novem mestu

Kdor je že posetil imenovano razstavo, ki je nameščena v poslopju osnovne šole v Novem mestu, katera je bila po g. banu dr. M. Natlačenju pretečeno soboto slovesno otvorjena, bo moral priznati, da je ta razstava nekaj velikega in impozantnega. Ne pretiravamo kar nič, če tako rečemo. Naša lepa Dolenska kaj takega še ni doživela, saj se do danes ni imela prilike pokazati vseh svojih skritih zakladov in krasot svojih umetnin. Tudi se je prvič dogodilo, da so si dolenski obrtniki upali korajžno stopiti na plan in pokazati vsemu svetu, kaj zmorejo njih pridne roke. Do današnjega časa je bila Dolenska precej, precej pozabljena. Današnja razstava pa jo je mahoma postavila v vrsto drugih srečnejših pokrajin naše države.

Ko stopi človek v razstavne prostore, dobi vtis, kot da je kje na velesejmu. Vsi prostori so lepo okusno okrašeni in zelo ekonomično izrabljeni. V prtiličju je glavna umetnostna in zgodovinska razstava. Prelep uvod k tej razstavi tvori umetna, keramična razstava domače keramične trvdke Klementičeve. Tu je razstavljena tudi krasna vaza, ki jo bo poklonilo združenje šmihelskih učenk Nj. Vel. kraljice Mariji kot pokroviteljici nove sirotnice Kraljice Marije v Šmihelu, katera se namerava, kakor znano, zidati v Šmihelu pri Novem mestu. Prostorna telovadnica osnovne šole je razdeljena v tri oddelke. V levem razstavljajo svoja dela Jakac, Vavpotič in Mežan, dočim je desni oddelek posvečen delom pokojnega slikarja iz Kostanjevice, Jožeta Gorjupa. V zadnjem oddelku pa so razstavljene stare Metzingerjeve slike iz kapitlja, franč. samostana, iz kapelice Božjega groba na Grmu in grajske kapele na Otočcu.

V dveh velikih sobah so razstavljene številni zgodovinski predmeti dolenske metropole, tako nekatere zelo stare listine obeh novomeških cerkva, razne starinske slike, del portretov novomeških prostov, cehovska skrinjica čevljarskega ceha v Novem mestu, zastave nekdanje garde itd. Zelo vidni in častni mesti zavzemanata tu tudi skladatelj in dolgoletni kapiteljski organist pokojni Nace Hladnik in dvorni svetnik in pisatelj pok. Suklje.

Skoro vse drugo nadstropje zavzemajo predmeti osnovne in meščanske šole. V tem oddelku se nahaja tudi čebelarška razstava in razstava tiska (novom. podr. Jug. tiskarne v Ljubljani). Tretje nadstropje pa je posvečeno izključno obrtnemu stanu. Med obrtnimi strokami je največ oblačilne in mizarske. Tu preseneča obiskovalce dobra razporeditev predmetov, njih kvaliteta in okusna izdelava, kakor tudi okusna dekoracija. V skupnem je razstavilo nekaj nad 65 obrtnikov iz mesta in iz bližnje in daljne okolice. Tako celo iz Brežic. Tu vidimo nekatere znane trvdke iz Novega mesta, tako Pelko Franc ml., Medic, Lesjak, Škedelj, Košir, Jevšek, Udovč, Midofer itd. Vsi pa so razstavili res najlepše in najfinije izdelke, katerim se obiskovalci zares čudijo, kajti do danes je večina ljudi bila mnenja, da takih izdelkov ni moglo izdelati doma. Dolenski obrtniki so s priložno razstavo pokazali vsej javnosti, da se ne strajo nikakih inozemskih izdelkov in da jih v mnogoterih stvarah celo daleč prekašajo, tako po izdelavi kakor tudi v cenah. Ta razstava, ki je bila združena z velikimi žrtvami, trdim delom in velikimi stroški, ni nikako bahato razkazovanje, nego je le obupen klic dolenskemu obrtništvu, zlasti malega obrtnika, katerih je na Dolenskem največ. Zato upamo, da te razstave nihče ne bo napadeno tolačel in bo po svojih močeh le pomagal rešiti propasti domačo obrt. Obisk razstave je sicer prijetno zadovoljivo, vendar so pričakovali prireditelji večjega obiska.

Brezvestni zdravnik

Vsak dan več afer prihaja na dan. Tako se tudi po Zagrebu in vse naokrog šušlja, o najrazličnejših stvareh, ki spadajo pod težke paragrafe. Največjo senzacijo pa je pred nekaj dnevi zbudila afera, ki se v Zagrebu na splošno imenuje po dr. Karpatiju »karpatijada«. Mlada »moderna« ginajkologija prinaša milijonski zaslužek in sicer z nedovoljenim delom nad materami in še nedoraslimi dekleti. Na zatožni klopi sedi bogat mlad zdravnik in preplašeno 15-letno dekle z dežele, ki je služilo v mestu za služkinjo. Ta zdravnik je bil oni »praktični« ginajkolog, ki si je s svojimi nezakonitimi ordinacijami znal prislužiti lep denar. Zadnja njegova žrtev je bilo omenjeno kmetско dekle, ki mu je pa prineslo tudi zadnji tovrstni zaslužek. Dva različna svetova sedita na zatožni klopi: Na eni strani mladi zdravnik, ki si je v nepoštenim delom zaslužil težke milijone, na drugi strani pa ženske, ki so dan za dnem sedele na zdravnikovem stolu brez ozira na to, kaj določa zakon in zdravniški predpisi. Ta zdravnik je opravljal svoje ordinacije kar na kuhinjskem stolu in vespoved, kjer koli je bila prilika. Mladoletno dekle ni poznalo zakonskih predpisov, pa tudi takrat, ko je že padlo, ni vedelo, da bo moralo za svoje dejanje odgovarjati pred sodiščem.

To je en primer, kako padajo mlada dekleta v roke brezvestnežev, ki si nakopavajo na svojo vest tuja življenja. Niso pa taki primeri doma samo v Zagrebu, pač pa smo imeli priliko zvedeti o njih tudi iz bližnje okolice. Nekaterim je strogi paragraf že napravil konec, o drugih pa se samo še na tihem od usesa na uho šušlja. Prav bi bilo, da se tudi upravičenosti za tako šušljanje napravi že enkrat konec.

Težki milijoni Bodijeve afere

Belgrad, 10. julija. m. Do preiskavi, ki so jo izvedli carinski organi pri aferi Bodi-ika Novakovič, se je sedaj ugotovilo, da bo kazen in vrednost uhothapljenega blaga, to je dragocenih perzijskih preprog, srebrnine itd., ki so krožile tako rekoč po vsej Jugoslaviji, znašala nad 25 milijonov dinarjev. Končne številke še ni mogoče podati, ker se še vedno pojavljajo na vseh koncih in krajih preproge, bodisi, da jih vračajo potom orožnikov dosedanj lastniki preprog sami, bodisi, da so bile te preproge zaplenjene od oblasti.

njih športnih krogih vlada veliko zadovoljstvo predvsem radi tega, ker ker je v postavbo zvezni kapetan pritegnil tudi vratarja Logarja iz Ljubljane, ki se je pri zadnji nedeljski tekmi za državno prvenstvo z BSK-om zelo dobro izkazal.

Belgrad, 9. jul. m. Za pošne uradnike VIII. skupine so postavljeni: na pošti Ljubljana I. Ivan Pohorec in Ivan Sušnik, na pošti v Trzinu Roza Smerda, na pošti Salina-Rodenci Angela Novak, na pošti v Gornji Radgoni Alojzija Kriše, dosedanja arhivarski uradniki IX. skup. za manipulacijo IX. pol. skupine pa sta postavljeni: na jesenicah Pavla Višner, na pošti v Mariboru pa Ana Kokol.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 10. julija, Amalija.
Jutri, 11. julija, Pij.

Nočno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva c. 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Namesto venca za pokojnega g. Jerneja Ložarja je darovalo uradništvo Vzemne posojilnice v Ljubljani za »Vincenčijevo konferenco Marijinega oznanjenca Din 150.—.

Poseben avtobus vozi v nedeljo 12. t. m. iz Kranja ob 4 zjutraj preko Medvod in pride v Ljubljano ob 4.45. Ima zvezo na vse izletniške vlake: na Dolenjsko, v Maribor, Zagreb in Rakek. Cena vožnji Kranj—Ljubljana 10 Din. — Izrabite to priliko! Vozi avtobus družbe »Avtopromet Jezersko — Kranj«.

V Dolomite, naj boja polja, Gardsko jezero in Padovo pojdemo pod strokovnim vodstvom s »Putnikom« od 20. do 24. julija 1936. Hlilite s prijavi pri »Putniku«, Ljubljana. Tel. 24-72, 33- in 33-84.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 10. julija: 12 Valčki in polke (plošče 12.45 Poročila, vreme 13.30, spored, obvestila 13.45 40 min. narodne glasbe. Sodelujoči: Radijski orkester in zbor. Poldne: Zupanova in Leopoldina Rupnikova, g. Svetozar Banovec in Tone Petrovič 14 Vreme, borza 17 Okrog tenis tekem med Nemčijo in Jugoslavijo iz Zagreba 19.30, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Pesnik Dušan Srežojavič (Kordić iz Belgrade) 19.50 Vesele pesmi Josephine Baker (plošče) 20.10 Zenska ura: Solska zobna klinika (ga. Hočvar—Mogličeva) 20.30 Prenos iz Zagreba 22.30, vreme, poročila, spored 22.30 Kmečki trio na ploščah 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 10. julija: Belgrad 1.: 20 Prenos iz Zagreba 22.15 Romunski plesi 22.35 Hindemithove skladbe — Belgrad 11.: 20 O pomenu svečanosti in Zvezd (Skorl) — Zagreb: 20 Komorni trio 21 Vokalni koncert 21.30 Slagoriti in popevke 22.15 Lahi glasbe — Dunaj: 20 Adamova komična opera »Ko bi bil kralj« 22.10 Zabayni koncert 22.15 Dunajske melodije — Budimpešta: 20.30 Vojaška godba 22.30 Komorni koncert 23.10 Ciganeska glasba — Trst-Milano: 17.15 Plesna glasba 20.40 Popevke 21.40 Komorni koncert, nato plesna glasba — Rim-Bari: 20.40 Fallova opereta »Razuzdanka«, nato plesna glasba — Praga: 20.55 Simfonični koncert 22.15 Plošče — Varšava: 19 Koncert poljske glasbe 22.05 Sestri 22 Plesna glasba — Königsberg: 20.10 Orkester in solisti — Hamburg: 20.10 Nordijska glasba — Lipsko: 20.10 Mozartova opera »Così fan tutte« — Köln: 20.10 Vojaška godba —

VI. banovinska skupščina JUU

10. in 11. julija 1936 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Dnevni red:

Dne 10. julija:

- Ob 9. uri: Verifikacija delegatov pred vhom z zborovalno dvorano.
- Ob pol 10. uri: Skupna seja predsednikov srbskih društev z upravnim odborom sekcije. Razgovor o tehničnem delu skupščine.
- Ob 10. uri: Otvoritev skupščine in nagovor predsednika.
- Volitev.
- Tajniško poročilo.
- Račun za poslovno leto 1935-36.
- Ob 14. uri: Seje odsekov na učiteljski šoli v Ljubljani.
- Ob 20. uri: Nadaljevanje skupščine: poročila odsekov.

Dne 11. julija:

- Ob 8. uri: Nadaljevanje skupščine.
- Predavanje: »Učiteljska stalnost — potreba šole in države«.
- Poročilo odsekov.
- Poročilo nadzornega odbora.
- Proračun za leto 1936-37.
- Resolucija.

Legitimacij za banovinsko skupščino sekcija ne bo razpošiljala. Sreska društva naj izdajo svojim delegatom sama primerna potrdila.

Predloge za skupščino, imena delegatov in statistične podatke za tajniško poročilo naj pošljejo sreska društva sekciji sigurno do stavljenega termina.

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Ivan Dimnik, s. r. Metod Kumelj, s. r. predsednik. tajnik.

Minister Rogić v Ljubljano

Belgrad, 10. julija. Minister za telesno vzgojo naroda dr. Josip Rogić je odpotoval v Zagreb, kjer se bo udeležil tekme za Davisov pokal. Jutri bo minister v Ljubljani, kjer bo obiskal razne ustanove. V nedeljo se minister vrne v Zagreb.

Posebni vlak za železn. kongres

Belgrad, 10. julija. Združenje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev sporoča, da bo peljal udeležence kongresa v Ljubljano poseben vlak, ki bo šel iz Belgrade v petek 10. julija ob 21.10. Posebni vlak se bo vračal iz Ljubljane v ponedeljek 13. julija ob 22.30.

Modernizacija ceste

Jesenice, 9. julija 1936.

Pred kakimi 30 leti še ni bilo nikjer današnje glavne jeseniške ceste, ki nosi deloma imena Prosvetna, deloma pa Prešernova cesta. Ves takratni promet se je vršil skozi Staro Savo, današnjo Kralja Petra cesto. Tudi kolodvor je stal na nasprotni strani, kot stoji danes. Kralja Petra cesto, ki je bila dovolj zapuščenca, sedaj modernizirajo. Ob vsaj dolžini dobi pločnik. Tudi zgledih jo bodo. Tako bo tudi ta važna jeseniška prometna žila postala enakovredno kot ona, ki vodi na današnji kolodvor.

Korošci med nami

Ljubljana, 10. julija.

Včeraj je prispela z velikim avtobusom v Ljubljano skupina koroških Slovencev iz krajev Wernberg, Domačale, Sirmec in Kostanje. V Ljubljano so se pripeljali zjutraj ter so si tekmo do pol dneva ogledali vse mesto, popoldne pa so se odpravili naprej na morje. Pred odhodom so pod Nebotičnikom zapeli nekaj lepih narodnih koroških pesmi; okrog avtobusa se je kmalu nabralo mnogo ljubljancev, ki so presenečeni poslušali lepo koroško pesem.

Pred blejsko dražbo:

Podzemna borba okrog kapitalistov

Ljubljana, 10. julia.

Kakor smo že poročali, bo 23. in 24. avgusta na Bledu velika dražba, na katero pride ogromno imetje blejskega podčelnika g. Kende. Prodajalo se bo poleg ostalih nepremičnin celo blejsko jezero ob enem z ribolovnimi pravicami ter z ribolovnimi pravicami na Bohinjskem jezeru. Vse nepremičnine, ki pridejo na dražbo, so ocenjene na okrog 31 milijonov dinarjev.

Sprito tako ogromnega zneska se je splošno pričakovalo, da ne bo najti kupca, ki bi se zanimal za nakup vseh nepremičnin. Saj v sedanjih časih ni lahko naleteči na človeka, ki bi razpolagal s tako ogromnimi vsotami ali s tolikim kreditom. Kljub temu pa vlada za blejsko dražbo veliko zanimanje. Stalno se oglašajo kapitalisti, ki se zanimajo za detailo o blejski dražbi. Dočim jih je nekaj spraševalo z namenom, da kupijo samo del nepremičnin, ki pridejo na dražbo, se je oglašilo sedaj že več interesentov, ki se zanimajo za celotno nepremičnino. To so neke angleške skupine, ki se po informacijah, ki jih imajo na razpolago, prav resno bavijo z mislijo, da kupijo vse nepremičnine. To se pravi z drugimi besedami, da bi glavni del Bleda z jezerom vred prešel v angleške roke. Nič manjše, kakor iz Anglije, ni povpraševanje iz Nemčije in v najnovejšem času tudi iz Avstrije. Iz Jugoslavije so se dosedaj zanimali le maloštevilni kapitalisti, ki jih pa v slučaju, da ne bodo vsi kompleksi prodani skupno, tudi ni podcenjevali.

Verjetno je, da bo na dan prodaje na Bledu dokaj živo. Prav gotovo je namreč, da bodo poslate na dražbo svoje eksponente tudi razne tuje tujsko-prometne ustanove in konkurenčna podjetja. Ta se že sedaj zanimajo za prodajo, toda ne kot kupci, marveč kot činitelji, ki imajo interes na tem, da Bled v tujsko-prometnem ozaru, torej predvsem v tujsko-prometnih napravah kolikor mogoče propade. Pri tem nam mora biti tudi razumljivo, če skušajo ta konkurenčna podjetja kupce, ki se za nakup blejskih naprav zanimajo, od tega nakupa odvrtiti. To dosežajo tako tuji eksponenti z vsem mogočim podkavajanjem in napolnjenjem ter z nekim podzemskim rovarstvom proti Bledu. Tako je zanimivo prizadevanje nekaterih ljudi, ki dokazujejo, da je Bled v taki in taki obliki nerentabilen itd. itd. Polom nekaterih blejskih podjetij predstavlja kot njuno usodo celotnega Bleda. Na ta način prenašajo nepreračunljivo ene ali več preveč ambicioznih oseb na »usodo« vsega Bleda. Nameni takih ljudi so seveda prozorni in izvirajo iz gole konkurenčne zavisti. Vsekakor pa je pogled za kulise tega predražbenega vrvenja zanimiv, ker nam odkriva pravo podzemsko rovarjenje okrog kapitalistov, ki se za Bled zanimajo.

Mesto zasavske ceste:

Cesta Ljubljana-Litija-Radeče

Prihodnje leto odprta za promet - 69 km ceste

Litija, 9. julija.

Ker v bližnji bodočnosti še ne moremo pričakovati, da bi se začela graditi izredno draga zasavska cesta, ki bi vezala Ljubljano mimo Litije ob dolini Save z Zidanim mostom, je navede koristno, če dobimo kako drugo slično in uporabno zvezo. Graditev zasavske ceste bo itak vedno naltela na ogromne tehnične težkoče, saj ima v ozki savski dolini proti Zidanemu mostu celo železnica kaj malo prostora. In kdor se je vozil po tej progi, ve, kako čudovito je včasih proga urezana v skalnati, strmi breg. Zaradi tega bi zasavska cesta požrla velikanske milijone in prav je, če moremo dobiti že sedaj podobno zvezo na cenejši način. Že od l. 1930 se preureja, razširja in utrjuje doslej ponekod slabotna cesta, ki vodi iz Ljubljane mimo Sostrega, Besnice, Trebeljevega do Šmartna pri Litiji in od tod naprej mimo Pustovega mlina, Preske in Sopote do Radeč pri Zidanem mostu. Ta cesta, ki veže Ljubljano z savsko dolino pri Zidanem mostu, je dolga 69 km in bo v glavnem kmalu sposobna za promet.

S prispevki banovine in države je bil v letu 1930 na njej preurejen in preložen tako imenovani Pečarjev klanec med Sostrem in Besnico. V tem delu so preuredili in razširili okrog 5 km ceste, kar je stalo 1.037.000 Din. V letu 1932 je bil preložen na tej cesti zahodni del klanca pri Trebeljevem. Novi preložen klanec je dolg 2600 m in so ta dela stala 793.000 Din. V letih 1931 do 1935 je bila preložena cesta med Pustovim mlinom in Sopoto, v skupni dolžini skoraj 15 km. Ta preureditev in modernizacija ceste je stala 5.357.000 Din. V zimi 1934 in 1935 je bila preložena cesta tudi pri Piatnikovih tovarni v dolžini 400 m, kar je stalo 195.000 Din.

V letošnjem letu predlagajo vzhodni del Trebeljevskega klanca. Ta del klanca je 4 in pol km. Že vso pomlad dela okrog 130 delavcev iz občin Trebeljevo, Kresnice, Litija, Šmartno, St. Rupert in Vinjsa gora. Za kmečko prebivalstvo so ta dela

Se o razdejanjih na grobovih

Celje, dne 9. julija 1936.

V torek, dne 7. t. smo objavili poročilo o bogoskrunskem razdejanju na grobovih. Z ozirom na omenjeno poročilo, ki smo ga mi napisali na podlagi uradnih informacij, smo dobili od celjskega odvetnika g. dr. Mikuletiča kot zastopnika enega izmed prizadetih mladeničev naslednje pojasnilo; ki ga radevolje objavljamo, ker nečemo delati nikomur krivice. G. dr. Mikuletič pravi v svojih izjavah naslednje:

»Predpostavljam, da so vsi prizadeti mladeniči uslužbeni kot zasebni uradniki, medtem ko je eden trgovski namestnik. Vsi so drugače znani kot mirni, čedni fantje in njihovi delodajalci, ki se morajo upravičeno baviti s tem incidentom z ozirom na vesti v časopisih, so takoj pravilno razumeli stvar, češ, da je šlo samo za zalibog se precej vinjeno družbo, ki je bila nekoliko glasna, ki pa ni prav ničesar zakrivila, kar bi prišlo v navzkrižje z zakonom.

Pripominjam, da je policija uvedla preiskavo, jaz sem pa ematral za potrebno, da naprosim glavno pričo tega dogodka g. Vodopivca Rudolfa, vrtnarja na pokopališču, kateri mi je povedal sledeče:

»V označeni noči nekaj po 2. uri po polnoči, ga je prebudilo še precej glasno govorjenje pred hišo, v kateri stanuje in katere leži ob pokopališču. Stopil je na okno ter videl gručo starih ali petih fantov, ki so glasno med seboj govorili. Se klicali in si izmenjavali zbadljive opazke. Od trenutka, ko je stopil g. Vodopivec na okno do tedaj, ko je gruča fantov zapustila, ni slišal niti ene besede, ki bi se bavila z mrtveci ali s pokopališčem, temveč je slišal samo besede, ki so v navadi v vsaki pijani družbi.

Označeni fantje se niso mnogo mudili pred hišo g. Vodopivca, temveč so se napotili po glavni cesti, ki vodi po sredi pokopališča proti nekoliko nižje ležečemu vojaškemu pokopališču. G. Vodopivec se je v naglici obelkel in stopil za fanti, ki so bili vedno bolj glasno. Videl je, kako se močno opotekajo, tako da eklepa, da so bili hudo vinjeni. Z ozirom na to je iz previdnosti stopil v bližnjo čuvajnico ter telefoniral policiji za vsak primer, ker je videl, da gre za hudo pijane fante in se je bal, da ne bi prav po nepotrebnem ti fantje prišli v neprijeten položaj. Z drugimi besedami, gnala ga je bolj skrb za fante, nego za pokopališče. Go se je od čuvajnice vrnil, bilo je okrog pol 3, je šel po poti, ki so jo bili ubrali označeni mladeniči in je ugotovil sledeče:

Pri rodbinskem grobu rodbine Plausak, kateri leži tik ob gori označeni glavni cesti, je bil prevrten cementni steber od ograje, visok približno 60 do 70 cm ter približno 1 m dolga in 28 do 30 cm široka cementna plošča, ki je vezala ta steber z drugim enakim stebrom. G. Vodopivcu Rudolfu je znano, da je bila ta ograja že prej vled vremenskega upliva razpočena in da je bila šibka. Sklepa, da je gruča fantov mimogrede pri opotekanju sunila na to ograjo, tako da se je podrla.

kaj dobrodošla, saj se mu nudi s tem izreden za-služek, ki je zlasti v današnjih časih kaj potreben. Delavci dobe na uro po 2.75 Din in bodo imeli dela še do pozne jeseni. Takrat bo namreč preložitev klanca, ki bo stala okrog 2 milijona Din — končana. Istočasno gradi okrog 100 delavcev na preložitvi 1 km dolgega Erjavčevega klanca v občini St. Jurij pod Kumom. Tudi ta preložitev bo z 250.000 Din še letos dograjena. Za drugo leto bo ostala še preložitev Rovanova klanca, ki bo dolg okrog 2 km. Ta preložitev bo zadnje večje delo na tej cesti in stroški bodo znašali za ta odsek okrog 1.200.000 Din. Ko bo to izvršeno bo cesta že popolnoma porabna tudi za večji in motorni promet.

V teku naslednjih let bo sicer še treba omiliti nekatere ovinke in jih razširiti, ugraditi ponekod mostičke in zgraditi odvodne kanale. To pa bo mogoče napraviti tudi medtem, ko bo cesta v prometu. Glavne ovire, ki so doslej zmanjševale uporabnost te ceste so že padle. Bili so to posebno dolgi in strmi klanec med Trebeljevem, med Pustovim mlinom, Presko in Sopoto ter tako imenovani Erjavčev in Rovinov klanec. Cesta bo izredno lepa, saj bo šla sedaj po visokih sedlih gričev, sedaj zopet po dolinah. Ker je tudi pokrajina izredno mična in je v najvišjih mest cest kraeen razgled, bo cesta prav gotovo kmalu priljubljena, tako kot vsaka alpska cesta. Zanimivo je tudi to, da leži najvišje sedlo, na katerega se vzpne ta cesta pri Preski, v višini 790 m. Razumljivo je seveda, da se bo vsako navelič šteti na tej cesti serpentine, ki jih zlepa ne bo zmanjkalo. Modernizacija te ceste je bila preračunana prvotno na 14 milj. Din, zaradi opustitve manj nujnih popravil in razširitev pa bo stala le nekaj nad 10 milj. Din. Doslej je prispevala banovina za to cesto že Din 6.750.000, država pa 2.500.000 Din. Od teh 9 milj. je pri gradbi ceste, ki jo izvršuje banska uprava v lastni režiji, bilo izplačanih za delavske mezde nad 6 milj. Din, kar je prav gotovo prišlo v prid vsem krajem, ki leže ob tej cesti.

Ta škoda je bila takoj naslednji dan popravljena z delom ene ure, vse skupaj je stalo največ 50 Din, med tem ko je meni sporočeno, da je družina Plausak zahtevala in dobila za to škodo 500 Din na roko, kar so prizadeti mladeniči, ko so se streljni plačali vsled kategorične zahteve.

Nadalje je g. Vodopivec ugotovil, da je bil v isti grob Plausčakove družine zataknjen lesen križ. Ta križ je izhajal iz večjega kupa starih lesenih križev, ki leži tik zraven Plausčakovega groba. Ti križi so vzeti iz starih grobov ter so namenjeni da se sežgejo. Drugač ni bilo. Isto, kar pove g. Vodopivec Rudolf, vedo tudi člani njegove družine, žena Neža, hčerki Milka in Steška, hlapec Franc in služkinja Marica.

Vled nekoliko debelo podčrtanega poročila v časopisih, so se po Celju razširile prav gorostasne govorice, ki so pa vse brez podlage.

Napravili boste prav dobro delo, če gornje moje informacije uporabite za primeren popravek Dr. Mikuletič s. r.

Objavljamo zgornje poročilo odvetnika g. dr. Mikuletiča kakor smo ga prejeli in ponovno povdarjamo, da smo svoje poročilo sestavili na podlagi uradnih informacij.

Izid borb v Zagrebu v nemških očeh

Danes se prvič srečata v Zagrebu konkurenta za evropsko prvenstvo v tenisu. Vsa športna javnost je z največjim zanimanjem spremljala priprave in treninge za ta imenitni dogodek, ki naj odloči zmagovalca v evropski zoni za Davisov pokal. Nikdo ni računal, da se bo končna borba odigrala na naših tleh. Nemci so poskušali pregovoriti Jugoslovane, da bi se tekme vršile v Berlinu, toda naši se niso hoteli odreči tej prednosti, da sami izberejo mesto odločitve.

Dokler se ni vedelo, ali bo von Cramm sodeloval v boju za prvenstvo, so Nemci izražali bojaznen, da se »jugoslovanska pustolovščina« lahko ne prav razveseljivo konča za njihove igralce, zlasti kot uspehi Jugoslovancev nikakor niso bili samo slučajni in so dokazali, da se naš tenis neoporečno nahaja na evropski višini. Po odhodu von Cramma, ki je včeraj popoldne dospel v Zagreb, pa gleda Nemčija z največjim optimizmom in samozavestjo na tekmovanje kljub zatrjevanju, da ne podcenjujejo moči naših igralcev. Pod negotinimi okoliščinami bi znal Henkel sam poveči krajši konec, pa še to je malo verjetno. Par Kukuljevič-Mitić pa v double-igri nima nobenih izgledov na zmago proti paru Cramm-Henkel in rezultat 5:0 se lahko pričakuje brez vsakega precejšnjevanja. Tako pravijo Nemci.

Na vsak način so v veliki meri upravičeni, da se zanašajo na svoje, saj je von Cramm mojster ne evropskega, ampak svetovnega stila. Poraz bi bil po njihovem nekaj nemogočega in pripisovati bi

V 14 dneh smrečica na konviktu

Ljubljana, 10. julija.

Gradnja novega konvikta oo. frančiškanov napreduje izredno hitro. Stalno je na delu 120 delavcev, ki s pravo virtuoznostjo premetavajo opreko, prelivajo malto in dvigajo zgradbo tako, da kar vidno raste.

Poslopje bo izgotovljeno v jeseni, in sicer v treh etapah. Meseca septembra bo dogotovljena prva etapa, to je konvik, obrnjen na Frančiškansko ulico, oktobra bo dogotovljena še dvorana, prvega novembra pa bo izročena svojemu namenu celotno poslopje. Doslej je stavba dogotovljena do tretjega nadstropja. V teku nadaljnjih 14 dni pa bo zraslo še tretje nadstropje, tako da bomo že v 14 dneh lahko videli nad novim konviktom smrečico.

Poleg ostalih prostorov, o katerih smo že obširneje poročali, bo posebnost v novem poslopiju zlasti dvorana. Bo to svojevrsna koncertna dvorana, ki bo imela zaradi boljše akustike lesen strop. Tega doslej nima nobena ljubljanska dvorana. Poleg tega bo v dvorani tudi najboljši glasbeni oder. Tako je posebna priprava za glasovni, ki se bo v slučaju potrebe — kadar bi uleglo bilo na oderu premalo prostora — lahko kar pogreznil z odra, ne da bi se s tem motila ne akustika ne harmonija z eventualnim ostalim orkestrom. Predvidene so tudi prvovrstne koncertne orgle, ki bodo stale preko 200.000 Din. Te orgle bodo tem pomembnejše, ker doslej nobena ljubljanska dvorana nima koncertnih orgel. V ostalem bo imela dvorana prostora za 7000 ljudi.

V konviktu, obrnjenem proti Frančiškanski ulici, bodo spodaj lepo razmeščeni trgovski lokali, ravno tako tudi v pasaji. Vsak lokal bo imel vse potrebne priključke (klet itd.), tako da bodo res moderno urejeni. V celoti bo deset lokalov.

Težka nesreča v gozdu

Maribor, 9. julija, m.

Sinoči se je dogodila v Razavanskem pohorju težka nesreča. 36 letni posestnik Jakob Turčič je peljal s parom volov drva iz gozda domov. Nacnkraf so se mu voli ustavili. Hotel jih je poglati naprej z bičem. Zivali sta nacnkraf podivljali ter pohodili gospodarja. Turčič ima zdrobljeni obe nogi, poleg tega pa še težke poškodbe na hrbtu. Prepehali so ga morali v bolnišnico.

Po nedolžnem v zapor

Kamnik, 10. julija 1936.

Izletniki, kateri so se prijavili pri Prosvetnu zvezi za izlet v Avstrij, so včeraj zjutraj ob 6. zamen čakali na soferja. Naposled se je zvedelo, da je policija eno uro pred odhodom arhivala soferja Verbnik Antona — uslužbenca avtopodjetja brata Rode v Kamniku v nekem hotelu, kjer je prenočeval, kjer se je prejšnji dan tudi vrnil z avtobusom iz Avstrije. Neki gospod je nato rešil soferja iz polic. zapore, kjer se je ugotovilo, da Verbnik ni identičen z neznanecem, ki je izvršil roparski umor v Pobrežju.

Sofer Verbnik službuje pri omenjenem avtopodjetju že več let, ter je skrajno zanesljiv in točen.

Pasja nadloga

Zadnje čase se je v Kamniku pojavilo veliko številu psov, ki tavajo po mestu brez nadzorstva in oblaajo vse kolešarje itd.

Dobro bi bilo, da bi se izčrpnade pojavil v mestu konjač in take pasje polepuhe odpeljal s seboj. Tudi glede pasje fakse bi bilo treba strožje kontrole.

Podpirajmo domače obrtnike

Kamnik, 9. julija 1936.

Predstojnik župnega urada v Stranjah g. Langerholz je s svojimi svetovalci sklenil, da se bo delo z prenovitvijo farne cerkve v Stranjah pričelo. Prihajale so z mnogih strani ponudbe za slikarska dela in druga dela. Gospod župnik pa je predlagal, kar so mu tudi svetovalci potrdili, da se vsa dela obnovitve cerkve oddajo le domačim. Ornamentiko, slikarska in pleskarska dela, bo izvršil po okusno zamišljenih načrtih g. Prodika Viktorja iz Stranj, slikarski mojster g. Podbrežnik Franc iz Kamnika.

Železne polzeve stopnice, katere bodo vodile na kor, je dobavila stara, sloveča in solidna tvrdka Albrecht Karel iz Kamnika. Vsa mizarska dela je prevzel stranski rojak g. Koritnik Tone, zidarska dela pa Iskra Franc iz Zduše.

V nedoglednem času bodo prenavljali tudi samostansko cerkev v Kamniku. Ze sedaj priporočamo vodstvu frančiškanskega samostana v Kamniku, da pri oddaji raznih del, v prvi vrsti misli na domače obrtnike.

ga bilo bolj slučaju kot rutini naših igralcev.

Naši se dobro zavedajo, kakšnega naspotnika imajo pred seboj. Nimajo pa nobenega razloga, da po dosedanjih uspehih svoje moči niti precejnijo, še manj pa podcenjujejo. Na pitek in izid tekmovanja gledajo popolnoma realno, vendar pa samozavestno in morda bi bila Punčecova prognoza 3:2 verjetneja kakor nemška. — Kdo ima prav, se bo kmalu videlo.

SREDNJEEVROPSKI POKAL

Na Dunaju sta se odigrali dve tekmi za srednjeevropski cup, ki sta se obe končali v korist avstrijskih klubov.

Vienna : Ambrosiana 2:0.
Austria : Slavija 3:0

Francozi na olimpijado

Pariz, 10. julija. o. Zaradi velike propagande proti udeležbi Francije na berlinski olimpijadi, se je pričakovalo, da se Francija dejansko ne bo udeležila olimpijskih iger. Vendar pa je tudi v vladi zmazala struja, da je treba poslati reprezentanco v Berlin in je zato vlada votirala en milijon frankov kot podporo pariškemu olimpijskemu komiteju, da more uradno prisostvovati olimpijadi.

»Ali se še spominjaš, ženka, kako sem ti nekoč v takihle nočeh s prijatelji pel podkonek?«
Oj, da, spominjam se, danes pa samo še smrčiš ponoči.«

»Tako hitro se je gospod Lakota poročil s Cvenkovo! No, to pa je zares ljubezen na prvi pogled.«

»Tako ravno ne, pač na drugi. Ko jo je prvi-krat videl, še ni vedel, da je premožna in se še ni vnel zanj.«

Zgodba topa, ki nosi 130 km daleč

Svetovna vojna je postavila vojno topništvo pred čisto nove naloge. Vojna je postala pozicijska in je zato nastala potreba, da se z ognjem uničijo najvažnejši položaji neprijatelja, čeprav leže daleč za bojiščem. Zaradi tega so se že v začetku vojne pojavile želje, da bi se iznašel top, ki bi nosil strele tudi po 40 kilometrov daleč. Iz tega namena so Nemci preuredili dalekosežne ladijske topove v suhozemne, iznašli za nje posebne vrste izstrelke, da se je s tem dosegla ne samo večja daljina, temveč tudi večja eksplozivnost. Tako je prišlo do znanega poskusnega streljanja v Meppnu v začetku leta 1915, kar pomeni začetek gradnje dalekosežnih topov, ki so 23. marca zjutraj l. 1918. začeli obstreljevati pariške utrdbe iz razdalje 110 kilometrov.

„Debela Berta“

Se danes predstavlja te vrste top, ki je poslal svoj izstrelak 110 kilometrov daleč, tehnično čudo. Čeprav je bila vrednost tega topa za končanje vojne izredno malopomenbna, vendar je top iz znanstvenega in tehničnega stališča pomenil veliko novost in svojevrsten dogodek. Treba je pri tem upoštevati niz okoliščin, ki so zvezane z razvojem, konstrukcijo in uporabljivost takega topa. Gradnja takega topa se je morala boriti z velikanskimi tehničnimi težavami, treba je bilo veliko naporov in še več denarja. V stvari je pomenil novi top le ogromen strošek. Ogromne težave je bilo treba premagati tudi ob dovozu tega orjaka na bojno polje, nič manjših pri zidanju postavka za top. Tudi streljanje je bilo strašno drago. Z največjo tajnostjo so v Nemčiji izdelali tudi izstrelke za top kalibra 42 centimetrov, ki predstavljajo še danes največje bojno orožje. Izstrelki so tehtali do 2400 kilogramov, to je toliko, kolikor tehta že poljski top. Ti izstrelki so iz daljave razcefrali težke betonske obrambne pasove in obzidja belgijskih in francoskih trdnjav. Top pa je bil oni, ki ga poznam pod imenom »Debela Berta«. Vsak izstrelak je veljal 18 tisoč predvojnih nemških mark. Izstreliti pa so mogli iz enega takega topa največ tristo strel.

Dokaz sposobnosti

Prvi tak dalekosežni top so Nemci postavili ob robu gozda Saint Gobain daljavi 110 kilometrov od Pariza. Ležišče velikanskega topa so zidali dva meseca in so za te temelje porabili preko 200 ton cementa, 400 ton peska in 5 ton železa. Prvi strel je bil na mestu izstreljen 23. marca l. 1918. ob sedmih zjutraj. Bombardiranje pa je trajalo vse do 8. avgusta 1918. Na Pariz je priletelo 303 strel, ki so zahtevali 256 smrtnih žrtev. Dejanska škoda pa je bila prav neznatna. Zdi se, da Nemci niso pri tem imeli prav nobene druge velike želje, kakor da svetu pokažejo svoje znanje in svet s tako posebnostjo presenetijo in da kujejo iz tega le kapital moralne vsebine. Francozi so se hitro zavredli svojega položaja, ostali so hladnokrvni v prepričanju, da tak top ne more izvršiti nobene večje naloge, kakor jo je. Nemci so pri bombardiranju uporabljali sedem takih topov skozi pet mesecev in so nazadnje še nekaj novih naročili pri

Škodovih tovarnah v Plzinju. Toda konec vojne je preprečil izvršitev tega naročila.

Skrivnost „Debele Berte“

Obstoj dalekosežnega topa je povsod izzval veliko razburjenje in strah. O topu so se širile med prebivalstvom najgorostnejše bajke. Tudi strokovnjaki si dolgo niso prišli na jasno o bistvu te presenetljive iznajdbe. Šele konec vojne je razvozljala tudi to uganko. V Škodovih zavodih v Plzinu so našli en tak nedovršen top, v gozdu Chatelet v Franciji pa so našli popolnoma ohranjeno ležišče takega topa. Na ta način so posebno Amerikanci prišli do pomembnih števil in podatkov, ki so jih objavili leta 1920. Kaliber prvotnega topa je bil 21-centimeterski, ki so ga po nekaj strelah (iz topa se ni moglo izstreliti več kakor 50 strel) z brušenjem povečavali stopnjema na 24 in 26 centimetrov. Cev je bila dolga 36 metrov in težka 40 ton. Teža celega topa je bila preko 140 ton. Začetna hitrost izstrelka je bila 1600 metrov v sekundi, največji pritisk plinov v cevi pa je bil preko 3000 atmosfer. Kinetična energija strele je bila v trenutku, ko je zapuščal cev, 15,5 milijona kg. Ta energija je približno enaka delu, ki je potrebno, da se 850 10-tonskih železniških vagonov iz mirnega stanja spravi v gibanje s hitrostjo 5 metrov na sekundo. Top je nesel 100 do 130 kilometrov daleč, ker je izstrelak preletel v treh minutah in

je na svojem letu dosegel višino 30 do 40 kilometrov. Znatno spreminjanje hitrosti je nastopalo takoj ob najmanjši spremembi v teži izstrelka ali pa ob različni kvaliteti smodnika. Toda sčasoma so Nemci vse to tako izpopolnili, da so mogli vedno kar z gotovostjo računati za kraj, ki ga bo izstrelak dosegel.

Zelo zanimivo poglavje pa tvorijo medvojna in povojna tolmačenja tega velikana. Nekateri so zmožnosti tega topa povečevali do onemoglosti, drugi pa so njegov obstoj kar zanikavali. Govorili in pisali so, da strelja ta dalekosežni top hidravlično, da namreč plini, ki nastanejo ob eksploziji smodnika, poženejo izstrelak z izredno hitrostjo. Nekateri so trdili, da je izstrelak bil opremljen s torpedom ter tako dobival brzino med potjo. To je pa nemogoče, ker bi izstrelak padel na zemljo prav majhen in lahek in tako sploh ne bi povzročil nobene škode.

Pravo tolmačenje je enostavno: izstrelak je dosegel tako višino v zraku, da se je mogel premikati skozi take zračne plasti, ki so mu nudile najmanj odpora. Dejansko se je izstrelak premikal v takih plasteh, v katerih bi lahko rekli da sploh ni zraka. To spoznanje je seveda zahtevalo poznavanje zveze med tezo zraka in višino. Bili pa so Nemci prvi, ki so pri vojni znali upoštevati pomen meteoroloških dognanj v stratosferi in jih uporabiti pri konstruiranju novega orožja, zlasti pa pri »Debeli Berti«.

Romunski velikan, visok dva in pol metra

S 17 leti 242 cm

V eni izmed bukaških bolnišnic je pred nekaj dnevi umrl romunski velikan Mitu Gogea. Zdravniki so ob njegovi smrti izdali službeno obvestilo, da je imel ta velikan telesa tuberkulozo, ki se je začela po nekem boksaškem boju v Parizu, pri katerem je nasprotniku Romunu zlomil nekaj reber. Toda kdor je videl tega nenavadnega velikana že takrat, ko je začel stopati med športnike in se uvrščati med boksarje, je mogel takoj na prvi pogled reči, da mož ne bo dolgo živel. Bil je tako ogromne postave nesorazmerno razvit, da njegovo srce in pljuča nista mogla v redu oskrbovati takega kolosa kakor je bil on.

Številka čevljev 57

Mitu Gogea je bil visok dva metra dvainštirideset centimetrov, torej za eno glavo in pol višji kakor je bil veliki ruski car Peter Veliki. Pred svojo boleznijo je imel 185 kilogramov telesne teže. Številka njegovih čevljev je bila tudi edinstvena, namreč 57. Izredno neznan pa je bil obseg njegovega vratu, 42 centimetrov. Glava in prsni koš sta bila normalna, vendar pa se je videlo na prvi pogled, da so vsi ostali deli telesa precej krnjeni. Dlan roke so bile take kakor krožniki. Zaradi svoje višine je mogel brez napora prižigati svoje cigarete ob uličnih svetilkah. Največje težave je imela pač s svojo obleko. Navaden zemljan rabi za to le nekaj več kakor tri metre blaga, zanj pa je bilo treba kar osem metrov.

Velikan Mitu Gogea je bil sin nekega kmeta iz Oltenije. Vsi njegovi bratje in sestre kakor tudi oče in mati so običajne rasti. V njegovi rodbini sploh niso poznali pred njim nobenega velikega človeka. Do dvanajstega leta je Mitu rasel tako naravno kakor vsi njegovi vrstniki enakih let. Ko pa je končal peti razred osnovne šole, je začel nenadno naglo rasti. Ko je izpolnil sedemnajst let, je bil že visok 2 metra 42 centimetrov. Pri tej višini pa se mu je rast zaustavila. Njegovega očeta je tako nagla rast sina spravila v skrb, pa se je z njim vred odpravil v glavno mesto Bukarešto k zdravniku na pregled. V zdravniku je takoj vzbudil pozornost in poslej se je o njem med zdravniki vedno mnogo govorilo kot izrednemu primeru visoke in nagle rasti.

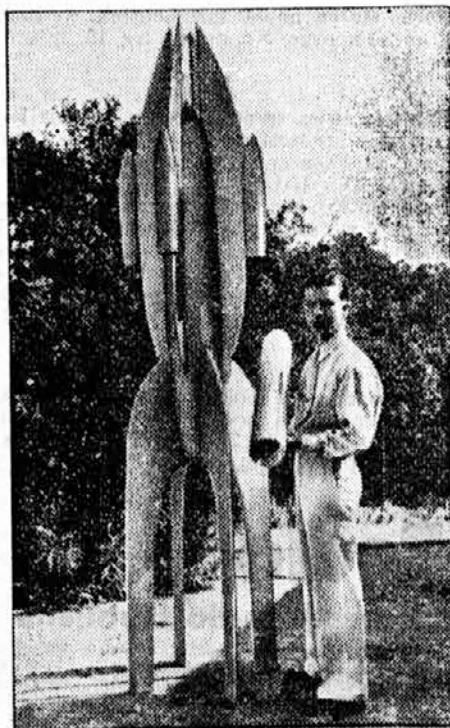
Mitu atrakcija sveta

Roditelji so ga pozneje poslali v mesto učiti trgovine. Vendar mu tod radi izredne velikosti ni bilo mogoče zdržati, ker so se v trgovini zbirala le živala in z začudenjem ure in ure zrla v velikana. Preostalo ni nič drugega kakor da se je vrnil v svoj rodni dom. Cesar pa Romuni niso znali, je znal izkoristiti neki njegov daljni sorodnik. Ko se je nekoč slučajno vrnil iz Amerike v svojo domovino, je obiskal tudi dom očeta Mitu Gogea. Ko je zagledal tega prav za prav še mlečnozobe velikana, je takoj uvidel, da bi se dalo tako odkritje seveda trgovsko izrabiti. Tako je postal mladi velikan najbolj nesrečen človek na svetu. Odslej namreč ni imel nikjer miru. Od vsepovsod so prihajali v njegovo bližino ljudje, ki so si vmešavali v njegovo življenje. Prihajali so razni novinarji, ki so ga vsak dan nadlegovali, kaj je, kako spi, kaj dela, skratka hoteli so vedeti za vsak njegov korak in za vsako njegovo kretnjo. Niti las mu ni mogel pasti z glave, ne da bi o tem bila obveščena javnost širom sveta.

Vendar pa je bil Mitu tak tvor, da je res vzbujal začudenje med opazovalci. Za zajtrk je pojedel kilogram prekajenega mesa in kar cel hlebec kruha. Za kosilo mu je bilo treba postaviti na mizo štiri porcije kosila in deset steklenic piva. Mitu je bil tudi nenavadno močan. Igraje je dvignil z rokami breme, težko 170 kilogramov. Vendar je bilo v njegovi moči nekaj nenaravnega, kakor je tudi sicer vsa njegova postava kazala na nenaravnost njegovega pojava. Sestav njegovega telesa je bil preveč surov, da ni bil niti za bokserja sposoben. Kljub temu so ga kot fenomenalnega bokserja vlekli v Pariz, odkoder pa se je vrnil razočaran in prevaran. V preih pa je prinesel s seboj kal bolezni, ki ji je tudi po nekaj tednih podlegel. Ob smrti je komaj izpolnil 21 let. Zdravniki so takoj po smrti hoteli dobiti njegovo truplo in njegov skelet postaviti v muzej. Vendar svojci tega niso dovolili.

Mitu Gogea je bil nesrečen človek, nesrečen zaradi svoje postave in zaradi vsiljivosti in nadlegovanja človeške radovednosti. Nikjer ni imel miru. V ho-

telu je moral spati na dveh posteljah, ki sta morali biti postavljeni druga za drugo. Na sprehod je moral hoditi vedno ven iz mesta, a h kinopredstavam vedno šele po pričetku. Poleg vse svoje velike moči in velikosti je moral Mitu Gogea umreti v taki dobi, v kateri mlad človek šele začne živeti.

Nova raketa v stratosfero. Neki ameriški draguljar je zgradil novo raketo, katero hoče poslati v stratosfero. Del, ki ga vidimo na sliki, se ima po 200 milijah letenja odtrgati od rakete in pasti zopet na zemljo.

Klobuk na poti okoli sveta

Berlinski list »Zeitung am Mittag« poroča, da se je neki Američan domislil da bi si mogel pridobiti svetovni sloves, če bi svoj klobuk odpravil z letali na pot okoli sveta.

Klobuk je startal dne 4. junija in po svojem preletu preko Severne in Južne Amerike pristal v Rio de Janeiro. Tam ga je vzel na palubo novi »Hindenburg«, ki se je ravno odpravil na povratek v Nemčijo. Dne 18. junija so klobuk izkrcali v Frankfurtu, od koder ga bodo odpravili na nadaljnjo pot. Letalska društva so originalno zamisel čudnega Američana izkoristila v svoje reklamne namene in baje je že ves pokrit z raznimi lepaki in reklamnimi oglasi.

Učiteljica pravi otrokom, ki so prvokrat v šoli, naj tisti, kdor hoče kaj povedati, dvigne roko. — Mala Adica prva dvigne roko. »No, kaj bi rada povedala, punčka?« »Prosim, ali bo že kmalu konec šole?« vpraša nadebudna učenka.

Gdanski predsednik senata med politiki po ostrem govoru v palači ZN.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

61

Ko smo prvič odšli na dvorišče, smo se morali vsi umiti. V stavbi sami ni bilo nobenih prostorov za umivanje. Na dvorišču pa je bil vodovod. Pri eni sami samcati pipi smo opravljali svojo toaletno ter čakali v skupinah po trije ali štirje, kdaj bomo prišli na vrsto. Medtem, ko se je eden v naglici umival, so ga drugi suvali, da bi prišli prej na vrsto. Posameznik je imel komaj toliko časa, da si je zmolič lice z vodo in da si je umil zobe, če je bil zelo spreten. Jaz sem si zmeraj prizadeval, da bi si umil zobe, ker sem to postavil v svoj disciplinarni program, katerega sem smatral za nekako samoobrambo. Zima je bila zelo kruta in na dvorišču je vladal leden mraz. Ker smo bili oslabei zaradi nezadostne hrane in ker smo stopali po dvorišču bosi v lesenih cokljah, smo strašno trpeli zaradi mraza. Zdelo se nam je, da se bomo med umivanjem onesvestili, ko smo čakali, da bi prišla vrsta na nas.

Dnevni raspored je bil zmeraj isti. Vsak oddelek je tako prebil eno uro v jedilnici, potem pa eno uro zunaj. Prve pol ure na dvorišču je bilo treba molče korakati mimo paznikov, druge pol ure pa nepremično sedeti na klopih.

Po deseti uri smo dobili prvič v resnici jesti. Juho, to je toplo vodo, v kateri je bilo nadobljeno nekaj kruha. Poleg tega smo dobili še porcijo sočivja, ki je obsegala natančno osem kavčnih žličic zelenjave. Tako smo dobivali spinačo, lečo ali grah. V četrtek in nedeljo so ta jedilni list izpolnili s koščkom mesa, velikim za četrto dlani, ki je bilo žilavo in trdo kakor podplat.

Ob petih dvajset smo dobili drugič jesti. Ta obed je bil tak, kakor prvi. Pol ure pozneje so nas v vrstah vodili nazaj v celice, kjer so nas zaprli, ko so nas pazljivo in skrbno pregledali. Ker celic niso kurili, smo se podvivali, da bi čimprej prišli na ležišča.

Celica je bila zame pravo zavetišče. Postelje so bile dobre, odeje je bilo dovolj. Ker je bila celica tako majhna, ni človeka nič morilo, da je bil v njej samo pomoči. Treba je bilo samo čimprej zaspati, pa se je človek za celih 12 ur umaknil jetniškemu peklju. Ker so nas zbudili šele ob sedmi uri, smo lahko spali 12 ur in tako vsaj malo pozabili svojo nesrečo.

V celici in v jedilnici je vladala popolna tišina. Celica je bila tako majhna, da je v njej komaj stala postelja. Tri stene so bile iz

ojačenega betona, četrta pa je bila prepletena z jeklenimi žicami. Tak je bil tudi strop.

Vsakemu oddelku 30 ljudi je zapovedoval nadzornik, ki je imel disciplinska pooblastila. Če je kdo spregovoril besedo, je nadzornik samo pritisnil na električni gumb, ki je bil v njegovi sobi, pa je takoj prišel čuvaj. Nadzornik mu ni nič govoril. Ječar je šel ob celicah in po vrsti klical imena kaznjencev. Ko je prišel pred celico, v kateri je bil krivec, je nadzornik pokimal z glavo. To je bil preprost gib, toda s tem je bil ječar obveščen, ne da bi bili mi slišali eno samo besedo.

Krivec je dobil nalog, naj se drugo jutro javi v sodni sobi pri ravnatelju. Ravnatelj je bil velik dolg Maršez, prav za prav dober človek, toda navajen nevarnih zločincev, ki se nahajajo v civilnih temnicah. Zato ni mogel razumeti, kakšna razlika je med nami in med njimi. Njegov pristav s črno brado in obrito gornjo ustnico je odvrten človek, ki ga vsi iz srca mrzimo. Nadel so mu ime le bouc, jarec. Ta pristav je bil v resnici nasilen in okrut.

Ravnateljeva pisarna je čisto podobna sodišču. Obtoženca deli od sodnika ograja, kakor na sodnji. Poseben pisar bere obtožnico. Ta dva človeka predstavljata sodnijo. Obramba ni poverjena nikomur.

Ko je prebral obtožnico, vpraša pisar obtoženca: »Imate kaj pripomniti?« Zmeraj je boljše, da obtoženec ničesar ne pripominja. To, kar pove, velja že tako in tako, tako ma-

lo, kakor da ni nič povedal. Edino pričevanje, ki kaj velja in katero sodnik upošteva, je ječarjeva izpoved. Toda, če na svojo nesrečo kaj rečete, vam bo ječar vrnil mito za drago in vas v celici namahal.

Potem izrečejo obsodbo proti jetniku, ki je govoril v celici, ali se je kako drugače pregrešil zoper predpise neusmiljenega pravilnika. Obsodba se glasi: štiri ali osem dni ob kruhu in vodi, disciplinska dvorana ali samotna celica.

Kazen v omenjeni dvorani smo krstili z imenom espadrille, copata. Ta kazen je v tem, da mora obsojenec hoditi ves dan naokrog in prevali v tej kletki čez 40 km od jutra do mraka. Toda to ni vse. Stvar je v nečem drugem. Med hojo mora sezuti coklje in obuti posebne copate po imenu espadrille. To je neka vrsta sandal, ki imajo podplate spletene iz vrvi. Vrvice se polagoma zarezavajo v kožo, nesrečnej mora korakati v nedogled in stopati po vnetih ranah.

Cachot, težka ječa, samotna celica, je podobna ameriškim zaporom. V starem samostanu, kamor so nas zaprli, je ta ječa globoko v zemlji. Najvišja kazen, ki jo mora kdo prestati v samotni celici, znaša 60 dni. V tem primeru neso obsojenca po izvršeni kazni naravnost v bolnišnico.

Te krutosti so pomnožene še s surovostjo in brezobzirnostjo korzijskih jetničarjev, ki imajo neomejeno oblast. Kaznjence mora pozdravljati in molče brez ugovora trpeti najhujše žalitve.